

Σχολικός Εκφοβισμός

Ομάδα:

Αγγέλου Κών/νος

Γώγουλου Βασιλική

Στοιχειού Χριστίνα

Μακρής Γεώργιος

Χρήστου Σταυρούλα

Ορισμός: Τι είναι σχολικός εκφοβισμός;

Ο σχολικός εκφοβισμός είναι η επιθετική εκείνη συμπεριφορά που είναι εσκεμμένη, απρόκλητη και επαναλαμβανόμενη, αποτελεί κατάχρηση εξουσίας και εμπεριέχει ανισότητα στη δύναμη αντικειμενική (π.χ. σωματική) ή αντιληπτή (π.χ. προσωπικότητας). Εν ολίγοις κατευθύνεται προς εκείνα τα θύματα που εκλαμβάνονται από τους θύτες (έναν ή πολλούς μαζί)

Τι δεν είναι σχολικός εκφοβισμός

Όταν τα εμπλεκόμενα μέρη είναι ίσης δύναμης και όχι άνισης, λόγω αριθμού, σωματικής διάπλασης, κοινωνικής θέσης, κουλτούρας, τότε πρόκειται για σύγκρουση, βίαιη ίσως, αλλά όχι εκφοβιστική συμπεριφορά. Εκτός από την ισότητα στην δύναμη, παρατηρείται επίσης όμοια συναισθηματική αντίδραση, που σημαίνει ότι οι δύο μαθητές είναι θυμωμένοι και όχι όπως στον εκφοβισμό όπου ο μαθητής-στόχος φοβάται και αδυνατεί να υπερασπιστεί τον εαυτό του. Υπάρχει επίσης η περίπτωση του πειράγματος, όπου οι μαθητές κάνουν αστεία μεταξύ τους και οι δύο αληθινά.

Ιστορική αναδρομή

Ο εκφοβισμός είναι ένα φαινόμενο που δεν συναντάται μόνο στις μέρες μας και μόνο στο σχολείο, αλλά από παλιά. Ο όρος που χρησιμοποίησε ο Olweus στην Σκανδιναβία για να ονομάσει το φαινόμενο είναι «mobbing», που προέρχεται από την αγγλική λέξη «mob», η οποία σημαίνει όχλος, συμμορία.

«Εκφοβισμός» μεταφράζεται η αγγλική λέξη «bullying», ενώ ο όρος «bully» που περιγράφει αυτόν που εκφοβίζει, μπορεί να μεταφραστεί ως «νταής», «μάγκας» ή ουδέτερα ως δράστης.

Μορφές σχολικού εκφοβισμού

- ✓ Άμεσος εκφοβισμός αποτελείται από:
  - βίαιες σωματικές συμπεριφορές: κλωτσιές, χτυπήματα, σπρώξιμο
  - απειλές, βρισιές, προσβλητικά ονόματα -> άμεσος λεκτικός εκφοβισμός

✓ Έμμεσος εκφοβισμός αποτελείται από:

- διάδοση κακόβουλων φημών -> έμμεσος λεκτικός εκφοβισμός
- μετακίνηση ή απόκρυψη προσωπικών αντικειμένων ή εσκεμμένη απόκλιση του θύματος από την παρέα ή τις δραστηριότητες -> ψυχολογικός εκφοβισμός

Παράγοντες που επηρεάζουν την εμφάνιση του σχολικού εκφοβισμού

- θυμός και επιθετικότητα
- κατάθλιψη και άγχος

Χρόνος και τόπος εκδήλωσης του φαινομένου

Τα περισσότερα περιστατικά εκφοβισμού λαμβάνουν χώρα στο διάλειμμα ίσως γιατί στο προαύλιο συγκεντρώνονται πολλά μικρότερα και πιο ευάλωτα παιδιά από ότι μέσα στην τάξη, η επίβλεψη από τους εκπαιδευτικούς είναι πολύ λιγότερη και οι δραστηριότητες των παιδιών δεν είναι δομημένες. Εκφοβιστικά περιστατικά συμβαίνουν επίσης κατά την επιστροφή των μαθητών από το σχολείο, κατά την μετάβαση στο σχολείο καθώς και μέσα στην τάξη.

Η διαδικασία του εκφοβισμού

Υπάρχει ένα παιδί αδύναμο σε επιθέσεις. Ένα άλλο παιδί με μεγαλύτερη δύναμη αποφασίζει να το εκφοβίσει αρχίζοντας συνήθως με πειράγματα και έναν ήπιο εξευτελισμό. Στη συνέχεια μπορεί να συνδράμουν και άλλα παιδιά στον εκφοβισμό ως δράστες και να συνεχιστεί ο εκφοβισμός με λεκτικούς και σωματικούς τρόπους. Αν το θύμα δείξει ότι ενοχλείται ή αναστατώνεται αυτό σημαίνει ότι ο εκφοβισμός πέτυχε το στόχο του και οι δράστες απολαμβάνουν την κυριαρχία τους. Το θύμα αναζητά τρόπους να αποφύγει τον δράστη, ζητά βοήθεια τρίτων ή επινοεί τρόπους να τον διασκεδάσει ή να αποσύρει την προσοχή του. Ο νταής θέλει να τον ακολουθούν και άλλοι για αυτό και τους προτρέπει βρίσκοντας ως άλλοθι την εμφάνιση, το ντύσιμο ή την συμπεριφορά του θύματος. Κάποια παιδιά φοβούνται να κάνουν παρέα το θύμα για να μην θυματοποιηθούν και εκείνα.

Η αποκάλυψη του εκφοβισμού

Περίπου το 73% των παιδιών αποκαλύπτουν τον εκφοβισμό με την ακόλουθη σειρά:

- α) σε έναν φίλο
- β) στην μητέρα
- γ) στον πατέρα
- δ) σε έναν εκπαιδευτικό

Οι δράστες - θύτες

Χαρακτηριστικά δραστών - θυτών:

- ❖ πιθανότατα έχουν ψυχολογικά προβλήματα και τα εκδηλώνουν με αυτή την βίαιη συμπεριφορά
- ❖ ονομάζονται αλλιώς και νταήδες που χαρακτηρίζονται απο επιθετικές διαθέσεις και σωματική δύναμη
- ❖ διακατέχονται από κοινωνικές προκαταλήψεις όπως ο ρατσισμός, ο σεξισμός και η ομοφοβία
- ❖ οι νταήδες είναι μετρίως δημοφιλείς, έχουν υψηλή αυτοπεποίθηση, παρορμητική προσωπικότητα και δεν δέχονται το διαφορετικό

- ❖ αργότερα μειώνεται η δημοτικότητά τους, γιατί είναι πολύ πιθανό να εμπλακούν σε εγκληματικές δραστηριότητες στο μέλλον

Τα Θύματα

Χαρακτηριστικά θυμάτων:

- ❖ χαμηλή αυτοεκτίμηση, θεωρούν τον εαυτό τους αποτυχημένο
- ❖ δίνουν την εντύπωση ότι είναι ευάλωτα και ότι αν δεχτούν επίθεση ή προσβολή δεν θα ανταποδώσουν. Είναι οι "εύκολοι στόχοι"
- ❖ δεν είναι δημοφιλείς, έχουν λίγους φίλους
- ❖ είναι ευαίσθητα, αγχώδη, ήσυχια και ανασφαλή

- ❖ ενδέχεται να έχουν «σωματικό άγχος» φοβούνται μήπως χτυπήσουν, δεν είναι καλοί στις αθλητικές δραστηριότητες, έχουν φτωχό σωματικό συντονισμό και δεν μπορούν να τα βγάλουν πέρα σε περίπτωση καβγά

Μάρτυρες

Λίγοι είναι οι μάρτυρες που επεμβαίνουν για να βοηθήσουν το θύμα. Αυτό συμβαίνει γιατί ο μάρτυρας φοβάται μην βρεθεί στην θέση του θύματος.

Ωστόσο

Οι μάρτυρες μπορούν να βοηθήσουν τα θύματα με τους εξής τρόπους:

- με την άμεση παρέμβαση: μια ομάδα μαθητών παρεμβαίνει τη στιγμή που συμβαίνει το περιστατικό εκφοβισμού για να αντιμετωπίσει το δράστη και να προστατέψει το θύμα

- με προσωπική υποστήριξη: οι μάρτυρες μπορούν να μιλήσουν με το θύμα, να το προσκαλέσουν σε ομαδικές δραστηριότητες, να εναθρύνουν τις προσπάθειες του θύματος και να το επαινέσουν για τα επιτεύγματά του. Επίσης, μπορούν να βοηθήσουν έμμεσα με το να μην ενθαρρύνουν το νταή γελώντας με τα παθήματά του θύματος ή με λόγια ή επαναλαμβάνοντας κακόβουλες φήμες
- αν εκπαιδευτούν στη διαμεσολάβηση συνομηλίκων, για την πρόληψη του εκφοβισμού

Λανθασμένες πεποιθήσεις για τα θύματα και την θυματοποίηση

Αναφέρονται συχνά κάποιες απόψεις που συνηθίζονται για τα θύματα και την θυματοποίηση και δεν ευσταθούν. « μερικές φορές τα θύματα πηγαίνουν γυρεύοντας. Με τον τρόπο που ντύνονται ή φέρονται τραβάνε την προσοχή του νταή. Αν συμπεριφέρονται φυσιολογικά, αυτό δεν θα συνέβαινε ». Παρόλο που επικρατεί η άποψη ότι τα θύματα του εκφοβισμού έχουν εξωτερικές αποκλίσεις, δηλαδή κάποια σωματικά χαρακτηριστικά (παχυσαρκία, ασυνήθιστη προφορά ή γυαλιά μυωπίας) που τα διαφοροποιούν από τους συνομηλίκους τους, στην πραγματικότητα τα θύματα δεν φαίνεται να έχουν κάποια μεγαλύτερη εξωτερική απόκλιση από μια ομάδα ελέγχου, στην οποία δεν περιλαμβάνονται θύματα.

Η μόνη διαφορά που παρατηρήθηκε αφορούσε στην σωματική δύναμη. Ο νταής μπορεί να χρησιμοποιεί τις εξωτερικές αποκλίσεις του θύματος (π.χ για να τον κοροϊδέψει) αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι υπήρξαν η αιτία του εκφοβισμού.

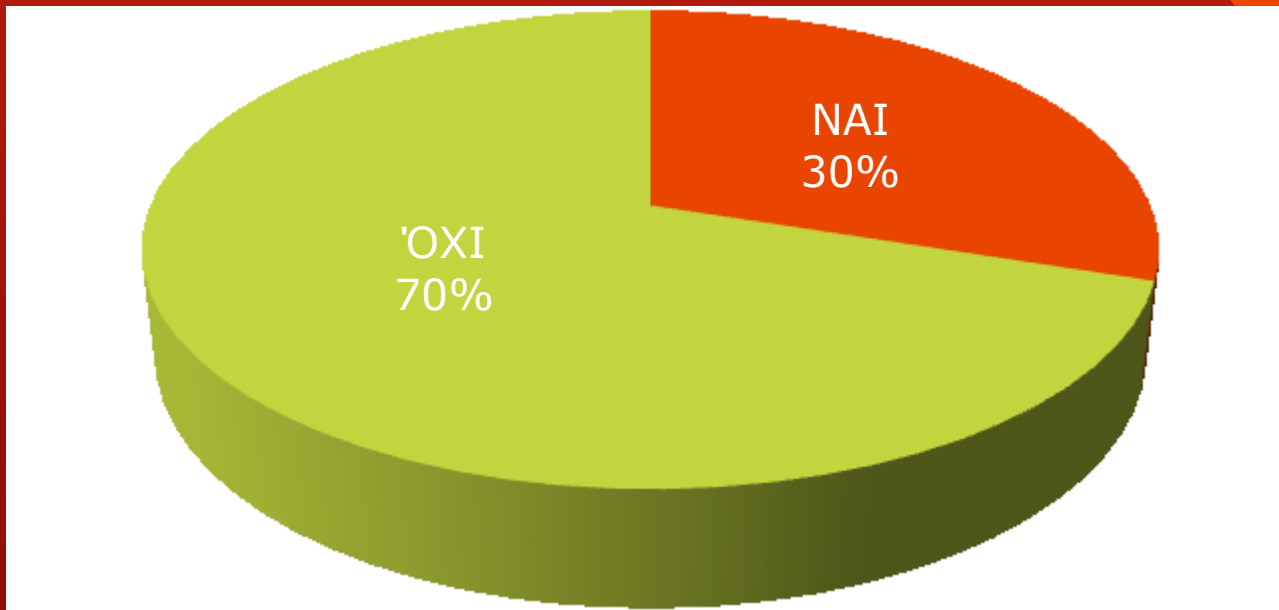
Εκφοβισμός στην Ελλάδα

Στην χώρα μας ένα στα δέκα παιδιά εκτίθενται συστηματικά σε εκφοβιστικές πράξεις. Το ποσοστό των μαθητών-θύμάτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανέρχεται στο 7,87% του συνόλου των μαθητών και το ποσοστό των μαθητών-θυτών 5,61%, ενώ μεταξύ των μαθητών ηλικίας από 11 έως 15 ετών, 8,7% είναι θύματα εκφοβισμού και από 7,45% έως 10,3% είναι δράστες. Το 2006 δημιουργήθηκε, στο πλαίσιο της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του ανθρώπου, η Ειδική Επιτροπή Μελέτης Ομαδικής Ενδοσχολικής Βίας (ΕΕΜΟΕΒ) για τη μελέτη του προβλήματος στην Ελλάδα. Τα μέλη της Επιτροπής προσπαθούν να φέρουν στην επιφάνεια «μια πληγή μεγάλης κοινωνικής σημασίας που εκτυλίσσεται στα κρυφά και δεν αντιμετωπίζεται συστηματικά και σωστά από τα σχολεία, που στην πλειοψηφία τους είτε δεν έχουν συνείδηση του βαθμού της σημασίας του είτε επιθυμούν να αποφύγουν τον μπελά της αντιμετώπισής του - με φωτεινές εξαιρέσεις»

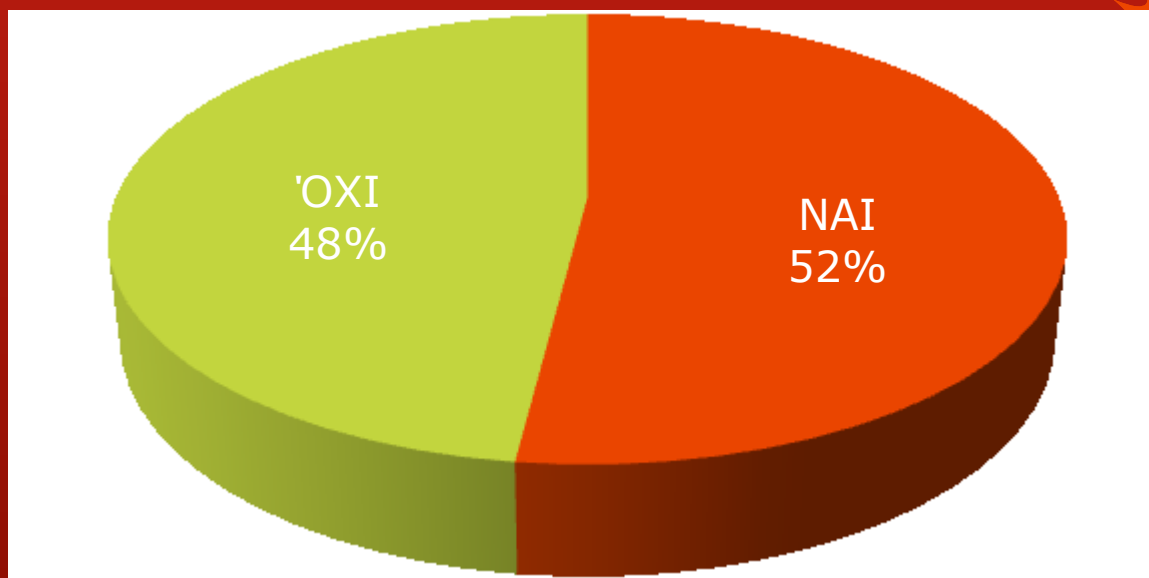
Η ομάδα σχολική βία περιλαμβάνει την άσκηση διάφορων μορφών επιθέσεων, που περιλαμβάνουν λεκτική, ψυχολογική, σωματική ή σεξουαλική βία. Η φαινομενολογία της παιδικής και νεανικής βίας και παραβατικότητας στην Ελλάδα δεν διαφέρει απ' ό,τι συμβαίνει και στην υπόλοιπη Ευρώπη, ωστόσο η συχνότητα εμφάνισης περιστατικών αντικοινωνικής συμπεριφοράς είναι μικρότερη σε σύγκριση με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, παρά ίσως την περί του αντιθέτου επικρατούσα άποψη, που οφείλεται στην κοινωνική ορατότητα του φαινομένου, μέσα από την προσβολή ακραίων περιστατικών βίας από τα ΜΜΕ. Συχνά, ωστόσο, περιστατικά βίας μένουν στην αφάνεια είτε γιατί θεωρείται ότι η δημοσιοποίησή τους θα στιγματίσει τους θύτες ή/και τα θύματα είτε γιατί θα μειώσει το κύρος του σχολείου. Ακόμη έχει υποστηριχθεί πως το σχολείο ως θεσμός ασκεί βία, μέσω της χειραγώγησης, της συναίνεσης, του προσεταιρισμού και της εσωτερίκευσης των κανόνων και προτύπων συμπεριφοράς, συμμετέχοντας σ' έναν ευρύτερο κοινωνικό έλεγχο της εκπαίδευσης.

Ερωτηματολόγια

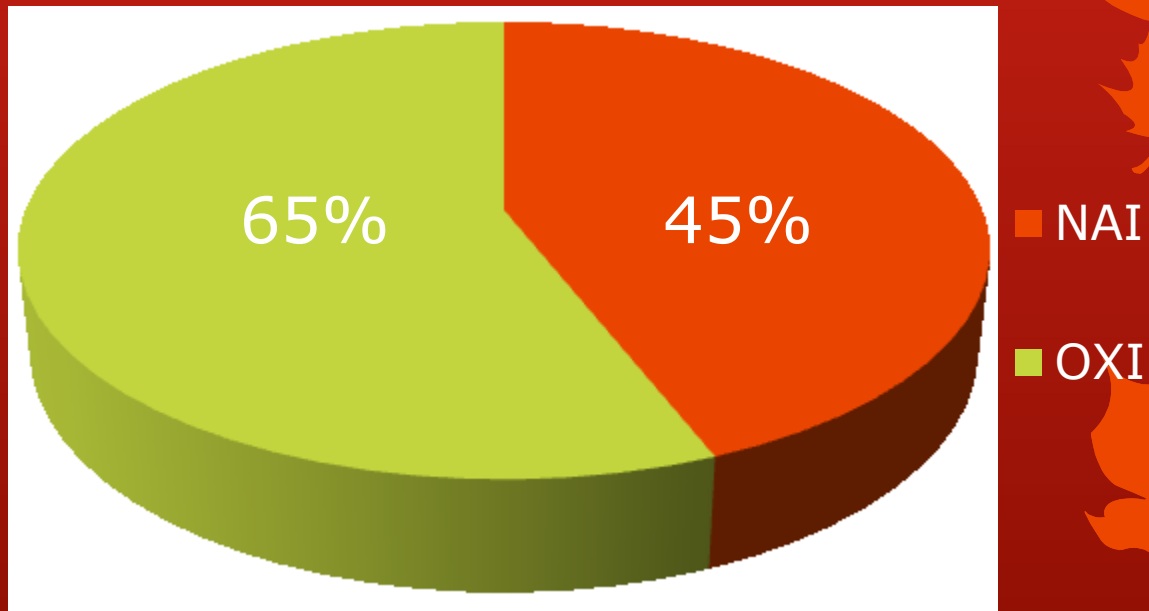
**Σας έχουν
χτυπήσει/σπρώξει/φτύσει ποτέ στο
σχολείο επανειλημμένα;**

Έχεις ποτέ φερθεί άσχημα σε κάποιον συμμαθητή σου;

Γνωρίζεις τι σημαίνει σχολικός εκφοβισμός;

ΤΕΛΟΣ